

Sunde kalve på basis af en god hygiejne

Fødevarestyrelsens brev til besætninger med højt antibiotikaforbrug bør mane til eftertanke og give anledning til at overveje om besætningens forbrug i alle tilfælde kan nedbringes.

• Steen Hansen, DLBR Slagtekalve

Vi har i nogle besætninger sommetider stort besvær med at finde ud af, hvorfor nyligt indsatte kalve bliver meget syge efter en uge eller to, på trods af at stort set alt er prøvet. Det, man ofte gør i disse situationer er, at tildele en del medicin i form af pulver eller ved at sprøjte på livet løs og så håbe på det bedste. Det er symptombehandling og en lappeløsning, som på sigt ikke går ind og løser problemerne. Når nu der stadigvæk er en grænse på 1,2 ADD ved kalve, og Fø-

devarestyrelsen fra begyndelsen af maj sender brev ud med advarsel til besætninger over dette niveau om, at de kan blive rykket til "Skærpet Rådgivning" - så må det være noget, man skal tænke over.

Tjek hygiejnen

Et af de områder, hvor man selv kan gøre en forskel i besætningen, er hygiejnen. Er man usikker på, om den er god nok, er en af mulighederne at få udtaget kimprøver. Kim er et udtryk for, hvor rent eller ikke rent der er i f.eks. mælkevognen eller mælkeskålene. Antallet af kim vil hurtigt afsløre, om det kan være en af årsagerne til at kalvene bliver syge. Det kan være svært at komme ind i alle hjørner, studser, under låg, samlinger og hvad det ellers måtte være for at gøre rent. Vi ved af erfaring, at der ikke skal ret meget til, for at mængden af bakterier kan eksplodere.

Bedre hygiejne halverede dødeligheden

I en besætning, hvor der for nyligt blev udtaget kimprøver, viste det sig, at tallet var ekstremt

højt og måske en af årsagerne til et relativt højt antal døde kalve. Efterfølgende sørgede besætningsejeren for en grundigere rengøring af mælkevogn og krybber. Slinger blev skilt ad og fik nye samlinger samt mere brugervenlige studse for at lette den daglige rengøring. Og det ser ud til at have båret frugt. I hvert fald er antallet af døde kalve mere en halveret, trivselheden er styrket, og det er for både medhjælper og ejere blevet en større tilfredsstillelse at passe kalve.

Derfor: Husk grundig rengøring af mælkevogn dagligt, hav ekstra mælkeskåle eller krybber med rundt så beskidte kan skiftes ud, giv aldrig mere kraftfoder i skålene eller krybberne, end at der er ædt op en gang dagligt, så også de kan holdes rene og pæne hele tiden. På den måde kan man selv hjælpe til med at lette sygdomstrykket for kalvene og forhåbentlig nedsætte både medicinregningen og antallet af døde kalve.

Gode råd om fluebekæmpelse

Fluer er ikke bare irriterende for dyr og mennesker, men er også med til at sprede sygdomme rundt i besætningen. For at få det optimale ud af de forskellige fluebekæmpelsesmidlerne, er det vigtigt at komme tidligt i gang.

• Terese C. Jarltoft, DLBR Slagtekalve

Kemisk bekæmpelse af fluelarver

En nem opskrift er bekæmpelse med larvemidlet Neporex. Effekten afhænger ikke kun af mængden af gift, men af hyppigheden. For at bekæmpelse skal lykkes, er det vigtigt at vande med en Neporex-opløsning 3-5 dage efter udmugning og herefter hver 14. dag. Springes den første behandling over og vandes i stedet kun hver 14. dag, er erfaringen, at der kan komme

fluer, trods bekæmpelse. Fluernes ynglesteder findes i ca. 50 cm brede zoner langs væggene, ved eller i nærheden af konstruktioner, hvor dybstrøelsen ikke kan trampes sammen af dyrene. Det er kun i disse zoner, der skal behandles med larvemidlet.

Biologisk bekæmpelse af fluer ved brug af snyltehvepse/rovfluer

Der er observeret god effekt ved brug af snyltehvepse i stalde med store måtter. Snyltehvepsene dræber fluerne ved at lægge æg i deres pupper, som derved går til grunde. En god effekt forudsætter relativt høje udsætningsmængder og faste udsætningsintervaller af ca. 14 dage. Dog må vi konstatere en lavere effekt af snyltehvepse i småkalvestalde, hvor dybstrøelsesmåten, og dermed også snyltehvepsene, udskiftes jævnligt. Hvepsene skal udsættes i de vigtigste

opformeringssteder på gården. Anvendelse af snyltehvepse kan ikke altid stå alene, og det kan være nødvendigt at kombinere brug af hvepse med andre tiltag, som f.eks. lys- eller limfælder eller kemiske midler såsom Agita.

Bekæmpelse af levende fluer

Fluebekæmpelsesmidlet Agita, er ideel at benytte sammen med kemisk eller biologisk bekæmpelse af fluelarver. Agita bruges til bekæmpelse af voksne fluer og er udviklet efter *tiltræk og dræb* – princippet. Sukker og duftstof tiltrækker fluerne, mens det aktive stof, thiamethoxami, dræber fluerne. I tilfælde af at der observeres levende fluer i stalden, skal behandling med Agita straks påbegyndes. Da fluer tiltrækkes af mælk, vil det hovedsageligt være omkring mælkefodringsanlægget de vil opholde sig. Agita skal derfor smøres så tæt på området omkring mælkefodringsanlægget som muligt. Agita opløses i almindeligt vand og smøres op med en ren pensel. Midlet virker på alle overflader.

Coccidiose - en udfordring i mange slagtekalvebesætninger

Coccidiose resulterer i store tab i mange slagtekalvebesætninger. Derfor er det vigtigt at lære parasitten lidt bedre at kende, for at opnå den højest mulige effekt af forebyggelse og behandling.

• Af Henrik Læssøe Martin, VFL Kvæg & Terese Jarltoft, DLBR slagtekalve

Coccidiose er et af de mange problemer, der kan ramme småkalvene og forårsage diarré, dårlig foderudnyttelse, nedsat tilvækst og i nogle tilfælde forøget dødelighed. Coccidieæg findes overalt i staldmiljøet og deres klistrede overflade, gør dem svære at vaske og desinficeres sig ud af. Modne coccidieæg optages med inficeret gødning gennem munden på kalven og føres herfra til tarmkanalen. I tarmkanalen trænger de, som mikroskopiske encellede tarmparasitter, ind i slimhindecellerne, hvor der sker en opformering. Ved hver formeringsfase, sprænges tarmslim-

hindecellerne, hvorved der opstår åbne sår som forårsager diarré (se figur 1). Efter formeringen afsættes æggene med gødningen. En kalv med coccidiose kan på den måde afsætte mange millioner af æg. Inkubationstiden for coccidiose er 1-3 uger. Det vil sige, at der går mindst en uge fra kalvene bliver smittet, indtil de bliver syge.

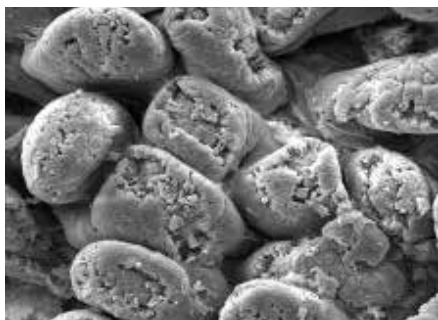
Kliniske symptomer og diagnose

På grund af inkubationstiden, ses coccidiose oftest hos kalve, der er ældre end tre uger. Diarré, som følge af coccidiose, kan hurtigt udvikle sig til blodig diarré (se figur 2). Kalve med coccidiose trives generelt dårligt, taber tilvækst og bliver hurtigt spidse over ryggen. De bliver endvidere mere modtagelige overfor andre sygdomme og har stor risiko for dehydrering. Mange kalve kommer sig aldrig helt over de skader, som coccidiose medfører på tarmvæggen. Diagnosen stilles oftest ved mikroskopisk undersøgelse af gødningsprøver. Det kan dog være nødvendigt

at undersøge en del prøver, da coccidierne kun udskilles med gødningen i en begrænset periode. Der kan ikke nødvendigvis findes coccidier på det tidspunkt, hvor kalvene er syge, hvilket kan vanskeliggøre diagnosen.

Hvornår bliver coccidiose et problem?

Sygdomsproblemer opleves oftest hos kalve i mælkefodringsperioden eller i tilslutning til fravæning og flytning af kalve. Ligesom med de fleste andre sygdomme vil andre forhold som belaster kalvene disponere for udvikling af sygdom. For eksempel vil kalve, der tidligere har haft problemer med andre typer af diarré, have større risiko for at blive syge af coccidiose. Det er dog ikke kun sygdom, men også forhold som f.eks. transport, discount-fodring, energimangel, foderskift, flytning, sammenblanding og mangelfuld hygiejne, der kan medvirke til sygdommens udvikling. Vær derfor særligt opmærksom på, at kalve i perioden omkring fravæning, ikke kommer i negativ energibalance. Ingen

Figur 1 Sprængte tarmslimhindeceller efter formering af coccidiose.

Figur 2 Kalv med kliniske symptomer for coccidiose

Figur 3. Kalveboks med lav hygiejne og høj risiko for smittespredning af coccidiose

kalve skal endvidere flyttes og samtidig opleve et foderskift. Kalvene vil normalt gradvist udvikle immunitet overfor sygdommen, der dog lejlighedsvis kan optræde hos kalve helt op til 3-5 måneders alderen, hvis smittepresset er højt.

Smittespredning

Specielt hygiejne omkring fodertrug og drikkekopper er meget væsentligt for smittespredning blandt kalvene. Foder og gødning skal holdes så adskilt som overhovedet muligt. Brug af høhæk og hævede trug, der rengøres hyppigt, er med til at reducere risikoen for coccidiose. Drikkekopper skal vaskes dagligt og holdes rene for gødningsrester. I nogle staldsystemer vil det være nødvendigt at lave afskærmning foran drikkekopper og fodertrug, således at gødningsforurening undgås. Figur 2 viser en kalveboks med lav hygiejne og dermed høj risiko for smittespredning af coccidiose. Sektionering af kalve i små hold og praktisering af alt ind-alt ud-system med grundig rengøring, desinfektion og udtørring begrænser smittespredning.

Forebyg coccidiose via rengøring og desinficering

Flammesterilisation er den absolut mest effektive metode til, at slå coccidieæg ihjel med. Des-

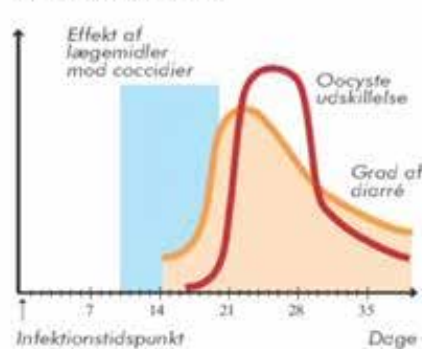
infektionsmidlet Bayocide, er indregistreret med særlig effekt overfor coccidier. Bayocide påføres med skumsprøjte på alle de overflader, som kalven har adgang til.

Behandling af coccidiose

Behandling af coccidiose foretages mest effektivt med Baycox Bovis Vet. Diverse sulfa-præparater har gennem tiden været anvendt til behandling, men de er ikke nær så effektive. Behandling med sulfa-præparater skal strække sig over 5 dage og kan dermed, i modsætning til Baycox, bidrage væsentligt til besætningens antibiotikaforbrug. Ved brug af Baycox i slagtekalvebesætninger kræves det, at din dyrlæge kvartalsvis bekræfter diagnosen ud fra gødningsprøver. Det er derudover et krav, at der sideløbende foretages passende foranstaltninger for at forebygge sygdom. Nogle af de vigtigste forebyggende tiltag er god hygiejne og hensigtsmæssig logistik. Vær opmærksom på, at Baycox kun må anvendes til kalve under 80 kg.

Behandling skal foretages på et strategisk rigtigt tidspunkt. Det optimale er behandling omkring én uge før forventet udbrud af diarré. Når kalvene først er blevet syge, vil eftervirkninger i form af dårlig foderudnyttelse og nedsat tilvækst strække sig over meget længere tid.

Stald-coccidiose

Figur 3 Overblik over coccidiose med angivelse af bedste behandlingstidspunkt, tidspunkt for udskillelse af coccidieæg (oocyste) samt diarré, afhængig af infektionstidspunktet

Hvis der er problemer med coccidiose i en bestemt boks, kan det være hensigtsmæssigt at alle kalve i den pågældende boks behandles. Nogle slagtekalveproducenter oplever, at det altid er kalve fra en eller nogle få besætninger, der udvikler diarré. Her kan det være fordelagtigt, at behandle netop kalve fra disse besætninger allerede ved indsættelse. Derudover vil det være hensigtsmæssigt, at tage en dialog med kalveleverandørerne om, hvad de gør samt kan gøre for at løse problemerne.

Har du styr på Salmonella Dublin?

Både mælkeleverende og kødproducerende besætninger kan få besøg, når Fødevarestyrelsen gennemfører en kontrolkampagne for salmonella-sanering hen over sommeren.

- Kaspar Krogh, VFL, Kvæg og Per Spleth, DLBR Slagtekalve

Fødevarestyrelsen gennemfører hen over sommeren en tematiseret stikprøvekontrolkampagne i besætninger i niveau 2 i det højprævalente salmonella-område*. Besætningerne er tilfældigt udpeget, og det forventes, at der vil være en overvægt blandt større mælkeleverende besætninger, men at også ikke-mælkeleverende besætninger af forskellig størrelse og type vil blive besøgt. Besøgene varsles skriftligt 14 dage forud. Fødevarestyrelsen har oplyst, at følgende elementer bl.a. vil indgå i kontrollen:

- om der er flyttet dyr i strid med bekendtgørelsen vedr. salmonella hos kvæg - dvs. om der er flyttet hundyr til andre besætninger. De eneste tilladte flytninger er til egne besætninger, til andre besætninger, hvor der udelukkende er dyr fra egen besætning – f.eks kviehøtel samt til slagtning eller til eksport.
- om der er udarbejdet en handlingsplan for bekæmpelse af salmonella i besætningen. Handlingsplanen skal jf. bekendtgørelsen være besætnings-specifik, aktiv og tidsbe-

grænset. KO-krav vedr. hygiejneforordningen, herunder bl.a. mulighed for håndvask ved ind- eller udgang fra besætningen.

- Mulighed for vask og desinfektion af tøj, fodtøj og andet udstyr, der skal medbringes i besætningsområdet.
- Kontrol af at personer med sygdomme, der kan overføres mellem dyr og mennesker ikke er i kontakt med besætningens dyr.

Hvis der ved kontrollerne gives indskærpelser eller påbud, skal man være opmærksom på, at der oftest vil blive gennemført et opfølgende tilsyn, som vil være gebyrbelagt.

Hvis din besætning er i niveau 2

Vi kan se, at en del slagtekalveproducenter stadig ligger i status 2. Nogle modtager stadig kalve fra status 2-mælkeproducenter, og her er det vigtigt at presse på, så mælkeproducenten får saneret. Så er der en gruppe af slagtekalveproducenter, der ligger i Status 2, men ikke modtager kalve fra Status 2-mælkeproducenter. Her opfordrer vi til, at der udtages ekstra slagteblodprøver. Det er vigtigt, at der også laves en handlingsplan og etableres smittebeskyttelse. Kontakt DLBR Slagtekalve, hvis du ønsker hjælp til dette.

* se kort over det højprævalente område på www.salmonella.dk

Arrangementskalender

Sommerudflugt

Arrangementet med DLBR slagtekalve den 19. juni 2014, udvides til en sommerudflugt.

Dagen starter, som allerede planlagt, på DKC (tidligere kaldet KFC), hvor vi skal se krydsningskalve. DLG kommer endvidere forbi og fortæller om blandt andet deres produkt "Risk Management". Herefter går turen videre til Slagtekalveproducent Søren Laustsen i Fly, som årligt producerer cirka 1500 slagtekalve på tre besætninger.

På Hjerl Hede skal vi, via dyster i gamle færdigheder og -lege, have indsigt i bondekulturen og dens livsvilkår for 200 år siden.

Dagens afsluttes med et godt måltid mad på Restaurant Skyttegaarden.

Praktisk information

Sommerudflugten afholdes torsdag den 19. juni fra kl. 10.00 til 19.30 - et detaljeret program vil blive sendt ud i det næste nyhedsbrev. Tilmelding skal ske til Susanne Bach Frandsen på telefon: 8740 5251 eller på mail sbf@vfl.dk. Frist for tilmelding er onsdag den 10. juni 2014. Prisen for hele arrangementet er 650 kroner pr. person og afregnes som et kursus.

Fodersituationen lige nu

Råvarepriserne farer op og ned, så det gælder om at være vågen og handle på det rigtige tidspunkt.

- Steen Hansen, DLBR Slagtekalve

Lige i øjeblikket sker der rigtig meget på de forskellige markeder. På grund af uroen i Ukraine, en del tørke og frost i USA's store hvedestater og meget regn i Sydamerika må vi konstatere, at råvarepriserne farer lidt op og ned.

Der var for et par dage siden købssignal på korn, som steg temmelig kraftigt først på ugen, men som så de sidste to dage er faldet lidt tilbage igen. Men da markedet er meget volatilt, skal man være opmærksom på hvad der sker. Hvis kornet stiger voldsomt igen, kan det være at der skal købes ind til hele næste fodringssæson for at holde foderpriserne på et rimeligt niveau. Hvis tendensen derimod er som de seneste par dage, at kornet falder i pris, kan man godt være lidt passiv. Det betyder så også, at man skal følge med næsten dagligt for at være opdateret, da der kan ske rigtig meget på ganske få dage. Der er meninger om, at kornet vil bunde omkring

høst i år og derefter stige igen, men det kan der som sagt hurtigt blive lavet om på. En god strategi er altid at købe op i portioner - dette især når man finder priserne attraktive. Men der bør som grundlag for dette altid være en strategi for, hvad man gør. Det kan så også betyde, at man ikke altid opnår den laveste pris på alt det man køber, men til gengæld også, at man altid er sikker på, at man kan tjene penge, på det man gør. Der er ikke noget værre end at indgå en handel, som koster penge fra dag et.

Protein

Hvad angår protein, er det i øjeblikket meget dyrt, hvis man ikke har en kontrakt liggende. Det har i rigtig lang tid været en god strategi at kigge lidt langt ud i fremtiden, og sådan er det også nu. Er man dækket af det næste års tid, kan man begynde at kigge på efteråret 2015 og fremad. Det er for en del landmænd langt ude i fremtiden, men da tiden går hurtigt, kan det være aktuelt. Vi kan tage et eksempel som sojaskrå. Hvis det skal leveres hen over denne sommer, og man tegner kontrakt nu, vil det koste 340 til 355 kr. Men allerede nu koster det 50 til 70

kr. mindre i sæsonen 2015. Så skal man selvfølgelig overveje, om det er den pris man vil give, men intet tyder på at det bliver ret meget billigere og derfor kan et køb/delkøb være ganske fornuftigt at foretage.

Rapsskrå ser i øjeblikket ikke ud til at koste under 200 kr. det næste års tid, men raps kan med en stor høst og et mindre forbrug til bl.a. biodiesel måske falde hen over efteråret. Det vil jeg nok personligt vente lidt med at købe nu, men handl, hvis der pludseligt kommer et prisfald. I så fald kan det være, at der skal handles langt, men det får vi at se.

Fejl ved krydsoverensstemmelseskontrol

Hvis der er krav, som ikke er overholdt, kan dine bemærkninger til kontrolrapporten have stor betydning for den endelige afgørelse.

- Terese C. Jarltoft, DLBR Slagtekalve

Ved kontrol ser kontrolløren, om tingene er i orden. Hvis kontrolløren konstaterer, at du ikke overholder ét eller flere af krydsoverensstemmelseskravene, vil kontrolløren gå hjem og vurdere alvoren i forhold til den vejledning, der ligger på området. Din kontrolmyndighed har pligt til at høre dig om dit syn på resultatet af kontrollen. Hvis der er krav, der ikke er overholdt, får du

enten en kopi af kontrolrapporten, når besøget er slut, eller du får den tilsendt. Din frist for at komme med bemærkninger står i rapporten.

Indgiv bemærkninger

Vi opfordrer på det kraftigste til, at indgive bemærkninger til kontrolrapporten, så snart du har modtaget den. Dine oplysninger kan være værdifulde for både dig og kontrolmyndigheden og kan have stor betydning for den endelige afgørelse. Spørg endvidere kontrolløren om følgende, inden kontrolbesøget afsluttes:

- Kan skaden udbedres, så støttetræk undgås?
- Tidsfrist for at udbedring af skaden?
- Hvad er begrundelsen for, at det er et problem?

- Er det muligt at få en afgørelse af alvorligheden på stedet?
- Hvilke klagemuligheder – og klagefrister er der?

Ved dyrevelfærdskontrol opfordres du endvidere til, at indkalde din dyrlæge, så han medvirker under kontrolbesøget. Hvis der konstateres fejl ved et kontrolbesøg, kan du søge råd omkring indgivelse af bemærkninger hos din slagtekalverådgiver. Vejledningen om krydsoverensstemmelse 2014, kan findes ved at følge linket: <http://naturerhverv.dk/landbrug/krydsoverensstemmelse/vejledning/>.

April 2014

Redaktion: Kirsten Marstal, kfm@vfl.dk
Opsætning og grafik: Chr. Christensen, cec@vfl.dk
ISSN: 1902-7508

DLBR Slagtekalve

Per Spleth
Teamleder
Videncentret for
Landbrug, Kvæg
Agro Food Park 15
8200 Århus N
T 8740 5301
M 3092 1774
E psp@vfl.dk

Terese Jarltoft
Heden & Fjorden,
Nupark 47
7500 Holstebro
T 9629 6666
M 2311 8618
E tja@hflc.dk

Steen Hansen
Syddansk Kvæg
Billundvej 3
6500 Vojens
T 8740 5275 (ons.)
M 2140 8135
E sth@sd-k.dk
Træffes ikke fredag